

но працювала у київському та черкаському обласних осередках УТОПК, займала активну позицію під час створення (1994) та розбудови Трахтемирівського історико-культурного заповідника. Для популяризації історико-археологічної спадщини цієї території нею разом із Є.В. Максимовим було видано книгу «Трахтемирів. Подорож у давнину» (2001).

Багатий досвід у вивченні матеріальної культури середньовічних сільських поселень дав змогу В.О. Петрашенку підготувати великі розділи в колективних монографіях «Південноруське село IX–XIII ст.» (1997) та «Село Київської Русі» (2003). У них Валентина Олексіївна, спираючись на отримані в останні десятиліття матеріали з розкопок пам'яток (насамперед власних), подала сучасне бачення наукових проблем, пов'язаних із цією тематикою. Загалом, коло питань, яким приділила увагу Валентина Олексіївна у своїх публікаціях (усього понад 80), є надзвичайно широким. Серед них питання технології виготовлення та хронології кераміки (окрему монографію «Слов'янська кераміка VIII–IX ст. лісостепового правобережного Подніпров'я» було опубліковано в 1992 р.), землеробства й скотарства, ткацтва

і прядіння Середнього Подніпров'я VIII–X ст., структури заселення лісостепу у давньоруський час, вивчення житла, внутрішньої забудови садиб у слов'янський та давньоруський час (розділ колективної монографії «Давні поселення України» (2005)), проблеми охорони та вивчення археологічних пам'яток тощо. Кілька статей В.О. Петрашенку було присвячено літописним племенам, зокрема контраверсійній проблематиці полян (1994, 1998).

У 1991–2002 рр. Валентина Олексіївна виконувала обов'язки вченого секретаря Спеціалізованої ради з захисту дисертацій. Вимогливість і вправність цієї чарівної жінки, поєднані з приятним ставленням до дисертантів, допомогли багатьом колегам, які приїздили з різних куточків України, швидко оформлювати необхідні документи та передавати їх до ВАКУ.

Валентина Олексіївна Петрашенку була для нас яскравою квіткою, яку повсякчас супроводжував аромат життя. І залишиться вона тією зіркою, що завжди спостерігатиме із нічного неба за археологами і прислухатиметься до їхніх розмов біля багаття...

В.К. КОЗЮБА

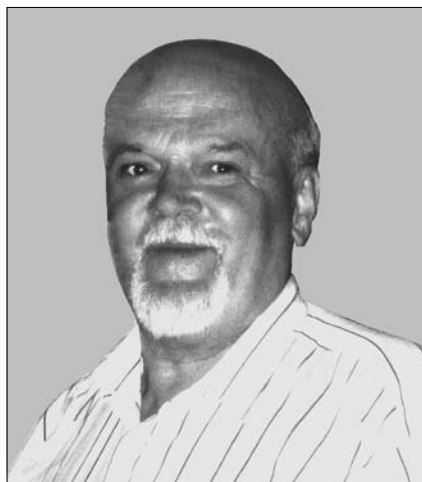
ЄВГЕН ВАСИЛЬОВИЧ ЧЕРНЕНКО (05.10.1934—03.01.2007)

Інститут археології НАН України та відділ археології раннього залізного віку з глибоким сумом сповіщають, що в ніч на 3 січня 2007 р. на 73-му році життя пішов у Вічність видатний український археолог, найвизначніший знавець воєнної справи скіфів, доктор історичних наук, професор Євген Васильович Черненко¹.

Є.В. Черненко, як і деякі інші представники старшого покоління українських скіфознавців, відіграв особливу роль у формуванні та розвитку київської школи археології раннього залізного віку, яку очолював професор О.І. Тереножкін.

¹ Детальніше про біографічні дані Є.В. Черненка див.: До 65-річчя Є.В. Черненка // Археологія. — 1999. — № 3. — С. 149—151.

© С.А. СКОРИЙ, 2007

Внесок Є.В. Черненка у скіфознавство дуже значний. Євген Васильович багато років присвятив активним польовим дослідженням. За

його плечима понад 10 новобудовних експедицій, якими він або керував, або був заступником начальника. Ним особисто чи за його безпосередньої участі було розкопано кількисот скіфських поховань, що значно поповнили джерельну базу скіфознавства. Разом із Б.М. Мозолевським він розділив щастя дослідження видатної пам'ятки скіфської еліти — Товстої Могили і, побачивши дивну золоту нагрудну прикрасу скіфського вождя, перший промовив її назву — «пектораль».

Загальне визнання Євгену Васильовичу принесли його наукові праці (його науковий доробок налічує понад 180 праць), серед яких особливе значення мають монографії, зокрема, присвячені військовій справі скіфів — «Скифский доспех», «Скифские лучники», «Скифо-персидская война». Без перебільшення, ці монографії є фундаментальними працями в галузі скіфознавства та настільними книгами всіх скіфознавців. Так, на книзі «Скифский доспех» виховується вже друге покоління фахівців (нещодавно її оновлений та доповнений варіант було видано в Німеччині у відомій серії «Prahistorische Bronzefunde»). У багатьох вітчизняних

та закордонних учених знайомство зі скіфознавством почалося саме з цієї книги.

Євген Васильович протягом 1981—1986 рр. керував відділом археології раннього залізного віку й чимало зробив для його успішного функціонування.

Професор Черненко багато часу й енергії віддавав вихованню молоді когорти археологів. Серед його учнів 5 кандидатів та 2 доктори історичних наук.

Ім'я Є.В. Черненка, його науковий авторитет були широко відомі не лише в нашій країні, а й за кордоном, що засвідчує обрання його в 1988 р. членом-кореспондентом Німецького археологічного інституту.

Є.В. Черненко був членом спеціалізованих учених рад двох академічних інститутів — археології та сходознавства ім. А. Кримського НАН України, членом редколегії журналу «Археологія» та редакційно-видавничої ради Інституту археології.

Євген Васильович був доброю, мудрою, оптимістичною людиною, яка по-філософськи дивилася на цей світ і своє місце в ньому.

Нам дуже не вистачатиме Вас, Євгене Васильовичу. Вічна Вам пам'ять.

С.А. СКОРИЙ